

118
Nr. ~~21~~ de ordine din mapă.

5.06

B

ROMÂNIA

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR

ARHIVA COMISIUNII MONUMENTELOR ISTORICE

ANUL 1940

MAPA Nr. ~~42~~

FASCICULA Nr. ~~1~~

In această fasciculă sunt grupate toate actele relative la

~~Diverse~~

~~Județul Vaslui~~

Băile de Grăi

Băile de Grăi

1929-1930

J. Hunedoara

Baia de Cris

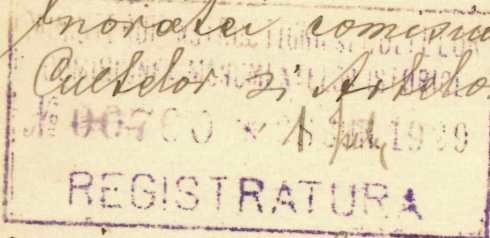
Biserica unită

(sec XVIII)

Ar. 70/1929.

2-1-329

Innoareai comemorari a monumentelor istorice, Ministerul
Culturii si Arhivelor
in Bucuresti
Stada General Berthelot Nr. 26.

Biserica noastră română unită din Baiade Crio, după cum să
dă cu socoata, este zidită cam pe la 1700. Deia afirmative toate
bisericele zidite înainte de 1836 ar cădea în categoria biseri-
celor de monumente istorice, rog a mi să răspunde, că figu-
rează biserica noastră între alari monumente.

Turnul avalei bisericii, este ruinat de tot, și urgent să
se repara sau să se facă o reparatură radicală.

Spre atingerea scopului, să se dea și un ajutor în bani
și, după cum mi să scrie de la Episcopia noastră din Lugoj,
sub Nr. 1533/929, alari biserici, numai cu permisiunea
Comisiei monumentelor istorice să pot repara, trans-
forma, ori dărâma.

Rog iată să poate de urgent a mi să da deciziile re-
care în cauză, pentru că în anul curent trebuie să
facem ceva, să poate Clădirea și amenința cu suri-
pare.

Rog a mi răspunde.

Episcopul protopopesc rom. unit

Baiade Crio la 24. Iunie 1929.

Emone
par
bani

cu deosebită simă:
Nicolae Boboc
protopop.

700. Exp. 12 Iuliu 97.

Protopriatul ^{mon.} Băia de Căis.

Se referin la adusa P. Cucu.

V. nr 70/79 avem onor a vă face
cunoscute că lixida de cui o vorbe
în acea adusă este mon. istoric.

Per hie va fi rugată a adusa
sumele necesare pentru reparații.
Le necesare după ce va fi tocni
deviz și l va înainte spre aprobare.

P.

J. C.

Ar. 118/929

Inoratei Direcțiuni a comisiunii monu-
mentelor istorice în București.

Sub Ar. 700/929, mi s-a comunicat, că biserica roa-
stră rom. unită din Baia de Cris, e monu-
ment istoric, și mi s-a dat îndrumarea, ca paro-
hia, să adune sumele necesare pentru ac-
ționarea șepelilor împreunate cu reparațiuni
le proiectate.

Precum s-a amintit de aici și sub Ar. 70-
929, turnul aceluia biserici, neîmănat trebuie
reparat, și apoi cu aceeași ocaziune, vrând
nevrând, să ivesc și alte reparațiuni la bise-
rică.

Mulț am fi dorit, să avem un expert, care
să constate soliditatea și baza turnului
actual. Unu pricepători de pe aici, afirmă,
că pe lângă unele legături cu fer, turnul
sustine și pe viitorii orice greumânt, dor-
nii, nu potem zici.

Reparațiunile proiectate, ne ar costă cel
puțin 150.000. Lei.

Aoi, din puterile noastre, nu suntem în
stare a suporta șepelile împreunate, nu
suntem în stare a-i susține caracterul
de monument istoric, pentru că suntem
pușini și săraci.

Rugăm deci Onorata Direcțiune, să binevoiască, din fondul ce ar dispune Onorata comisiune, sau eventual, a expesa la Înalț. Minister al Culelelor și Artelelor, un ajutoriu de 400.000. L., altcuni slăm în neajută, nu ne putem ajunge scopul, nu putem realiza ceea ce mult am dori.

În speranța, că va fi apreciată și luată în considerațiune cererea noastră, rămânem

Baia de Criș la 18. August 1929.

pe lângă deosebit devotament
și flimă.

În numele parohiei rom. unite:

Petru Rucione

Emenec Vas

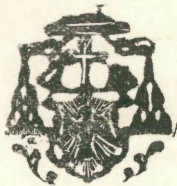
epitropi

Nicolae Boboc

paroch.-protopop rom. unit

No. 2400/1929

MINISTERUL CULTELOR
SI ARTELOR
No. 035690 DIN - 5. SEP. 1929

MINISTERUL INSTRUCTIUNII SI CULTURII
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
No. 01027 * 6-SEP. 1929
REGISTRATURA

REGISTRATURA GENERALA

La Comisiune cu referatul
Direcției tehnice

10.14

Onorată Comisiune,

6 Sept. 1929.
In original Onor. Comi-
siunii Monumentelor Ist. Ist. Ist.

2-1-929

In nex cu adresa DVoastre No. 700/1929, trimisă direct parohiei noastre din Baia de Criș, avem onoare a Vă prezenta cererea alăturată, recomandându-o cu toată căldura spre binevoitoare rezolvare.

De fapt parohia Baia de Criș fiind mică și săracă nu poate aduna fondurile necesare pentru repararea temeinică și cu precauțiunea cuvenită unui monument istoric. Acest lucru singură Comisiunea Monumentelor istorice este in stare s, o facă prin oamenii și cu mijloacele sale. Repararea prim măestri de a doua mână ar distruge numai acel monument istoric.

Repetindu-ne recomandarea semnăm,

L u g o j, din ședința Consist. ținută la 28 August 1929.

10 Sept. 1929

Cu deosebită stimă

D. M. A. S. I.
ARHIVA
Colecția
nr. 118

Vicar general episcopesc.

DIRECȚIUNEA CONTABILITĂȚII
No. 14027
Anul 1929 LUNA IX ZIUA 6

C. M. I. nu are mijlocul de
repara din fondurile ei proprii
și nu are mijlocul de a contribui
la reparația lor mijlocul
C. M. I. se înțelege la anul viitor
și de un ajutor bănesc de la
și pentru face mai ușor oportunitate
de a contribui cu o sumă bănească de
la arhiepiscopul și pentru începerea lucrului.

La deleg. de arh. J. Popescu și Artelor
studie obiectului și se întocmește un
plan și un deviz
Comisiunea Monumentelor istorice.

H. G. G. G.

București.

2nd copy

~~Se trimite la adresa
P.S.V. Nr. 2400/929, avem
noara a va face cunoscut
ca sun ot f
concept separat.~~

P.S.V. № 2400/929, avere
moare a vă face cunoscut
că am o f f

Sam of
Concept of
Separat

Director, Bureau of Prisons
Washington, D. C.

București, 16 sept. 1929
Str. General Berthelot, 26

1929

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE

No. 1027

D. M. A. S. I.	
ARHI A	
Colectia	CM
nr. 118	f. 4

1. Repara acoperșul bisericii
în interior.

2. Contrafort - evansuali?

3. Terchete de reparat tavan

4/ Tencuiala

DOMNULE ARHITECT,

Vă înaintăm în copie adresa Episcopiei Lugoj cu
No.2400/ a.c., rugându-vă să binevoiți a cerceta și întocmi
plan și deviz pentru reparațiile necesare a se executa biseri
cii " Baia de Criș " .-

P R E S E D I N T E,

M. M. M.

SECRETARUL COMISIUNII,

M. Broșescu

Domniei Sale

Domnului Arhitect I.A.Popescu.-

Projet de Nicole Bolboca.

1700. manoir de accenti sat

Cat. direct

det. fenest

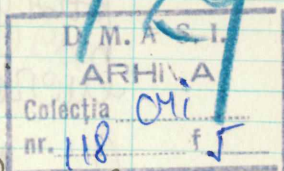
Constante au havel
avec fort enduit par des

U. présente une forme
de construction, la on elle a été
rallongée - du a un tassement
la 1re est dans un puits
elle rejoint en bas

Constante en pierre de rivière

1027.
16 sept.

Episcopie 2-1-929
Iugoj

Ca urmare la adresa P.S.V. 2400/929
avem onoare a vă face cunoscut că
am delegat pe dl. I. A. Popescu, Arb. e.m.f.
a cerceta și întocmi plan și deviz pentru
reparațiile necesare bis. Boria de Cris. -
În același timp vă rugăm să
încercați a lua măsuri pentru ca parohia
respectivă să strângă fondurile necesare
reparațiilor, întrucât, prin declarația de
Mon. istoric a unei biserici, legea nu
înțelege ca sarcina financiară să treacă
asupra e.m.f., ci numai arizul și
supravegherea sa sunt obligatorii. -
Când Com. crede necesar și

posibil face obz și execut
lucrarea, dar obligație de a de
fonduri am o ane și român
asupra acelor de cari depinde
criserica. -

O. M. J., totuși, va da la le
anul viitor a de un ajutor bănesc
diacon și parohie face mai întâi
sfertări de a contribui cu sume
ce va strânge de la enoriașii ei
pentru începerea lucrărilor. -

București - - -

R.

J. Co

1027.

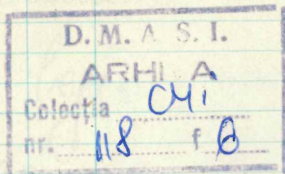
16 sept

Ant. J. A. Popescu

Vă-^{cine} mențin în ~~original~~
adresa Episcopiei Lugoj 62400/
Îngomdu-vă să lucrezi a
~~vite~~ cerceta și întocmi plan și
clavi pentru rep. necesare a se
executa lrs. Bona de Cris -

12

J. e

REFERAT

2-1-929

cu o schiță - pe verso -

In baza temeiului No. 1027 din 16 Sept. 1929 privitor
la biserica din Baia de Criș am onoare a referi :

Biserica de aspect țărănesc este una din sutele si

milare - se pare a fi dela 1700 - este construită cu
nedibăcie - din bolovani de râu (1-a parte), formând
ziduri rău construite - n'are boltă de zidărie ci o
boltă din paillante - fără caracter .-

Singurul lucru pitoresc este turnul care are
caracterul săsesc , cunoscut în Ardeal .-

1) Reparațiile necesare sunt : înlocuirea câtorva
lemnuri la șarpanta turlei și schimbarea șindrilei .-

2) Mici reparații de tencuială .-

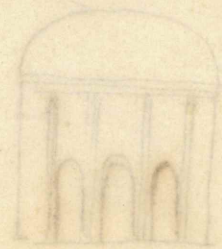
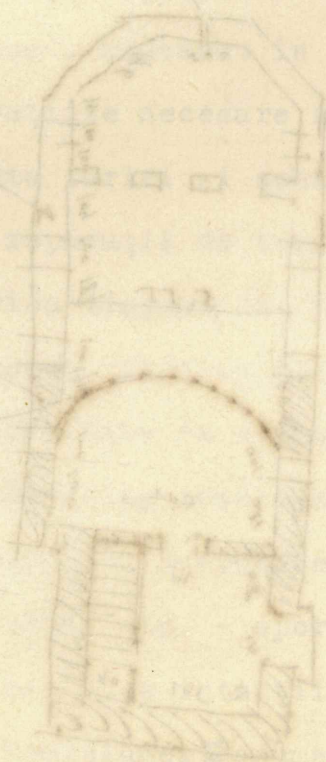
Biserica dispune de 50.000 lei după afirmați-

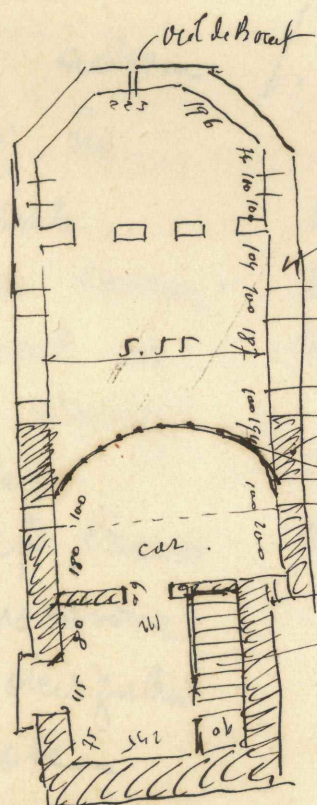
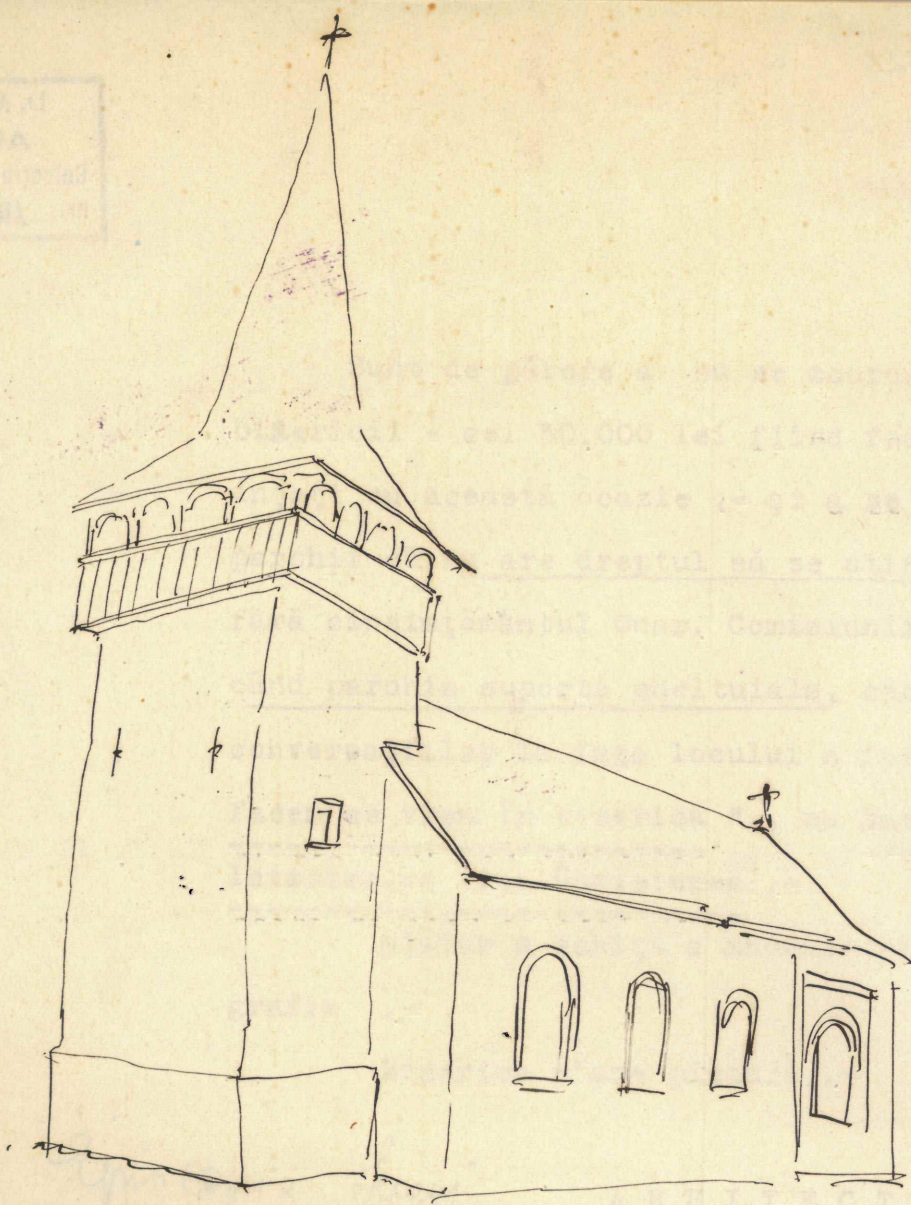
ile d-lui Protopop Nicolae Bolboca , sumă arhisuficientă
reparațiilor necesitate de starea monumentului .-

Intențiile locale sunt - preschimbarea
turnului - clopotniță, înfrumusețarea lui , înălțarea ,
învelitul cu tablă, etc. - operații contrare spiritului

restaurării - mai ales intențiile locale sunt a obține
bani dela - Comisiunea Monumentelor Istorice care
pare a fi solicitată mai ales pentru acest scop .-

DOMNULUI PREȘEDINTE AL COMISIUNII MONUMENTELOR ISTORICE

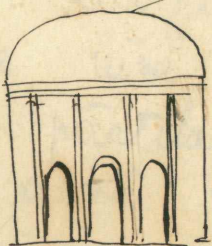
ad punctia în caracurile

vedea linica
în lăptosii de roca

bote în parlatu

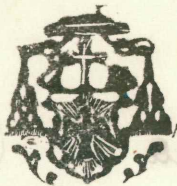
schela de lemn

bote în parlatu

vedere catayegues în foliare fenei p. lăptos

EPISCOPIA LUGOJULUI

No. 3068/1929.

RODUL INSTRUCTIUNII SI CULTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
Nr. 01326 * 18 NOV. 1929
REGISTRATURA

Comisiune cu referatul
Directiei tehnice
23.11

Domnule Președinte,

Ca urmare la hârtia D-Voastre No. 1027/1929, am pus în vedere parohiei noastre Baia de Criș conținutul aceleia. Conform răspunsului primit parohia ia act cu mulțumire de concursul Onoratei comisiuni prin trimiterea arhitectului și luarea la buget a cheltuielilor.

Insași parohia poate contribui cu suma de 50,000 Lei. Rugăm deci a cere d-lui arhitect redactarea devizului înainte de stabilirea bugetului și să binevoiți a lua biserica din Baia de Criș cu suma ce întrece cele 50,000 Lei, luate asupra sa de către parohie.

Mulțumindu-Vă și din partea noastră pentru bunăvoință, Vă rugăm primiți Domnule Președinte, expresia deosebitei stime cu care semnăm

L u g o j, din ședința consistorială ținută la 14 Nov. 1929.

D. M. A. S. I.
ARH. A
Secția CM
nr. 118 19

Episcopul Lugojului.

Onor.

Minister al C u l t e l o r și A r t e l o r,
Comisiunea Monumentelor Istorice

B U C U R E S T I.

16 cent dar
pentru 50.000 cu
Nr. 1282/19 houb.
ultim

2-17-979

20 Nov 1929

I'a răspuns Episcopiei
in adresa nr 1282/929
dar P.M.I. nu i'a agajat
a plăti costul lucrului care
rămâne in contul parohiei
in adresa nr 1027/929
a P.M.I. i'a scris numeroase
câ va conta la anul viitor
un ajutor banesc dacă și
parohia va face inter-sporturi
cu ...
In tot cazul P.M.I. accepta
ca inter de tot parohia să i
mențină mai întotdeauna
lucrurile spre aprobare

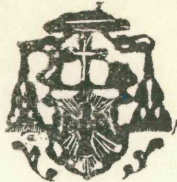
V. J. J. J.

Episcop. Baia de Oria.
Vă puni adresa nr 1282/
număr. a. c. vi s'e
cerut înlocuirea cherizului
în bugete anuale de
50.000 lei. de care
dispună parohia, deși
ce se va înlocui ef.
medicilor P.M.I. ce
s'au indicat. — și u
~~La tot cazul ...~~
se va menține spre
aprobare. —
Pomeniți: - - -

R. S. con.

1326: Episcopie Lugoj.
30 număr. Ca urmare la adresa
P.S.V. nr 3068/a.c. avem
urmare a vă acaminti cu
prin adresa nr 1027/^{Sept. R.c.} număr.
P.M.I. a specificat că
va conta la anul viitor
un ajutor bănesc dacă
și parohia va face
sporturi pentru ref. vecinilor

EPISCOPIA LUGOJULUI

Nr. 3364-1929.-

MINISTERUL INSTRUCTIUNII SI CULTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
Nr. 00030 * 16 JAN. 1930
REGISTRATURA

MINISTERUL CULTELOR
SI ARTELOR
Nr. 049302 DIN 16 DEC. 1929 *
REGISTRATURA GENERALA

18 an 919
In Anueta respectiv
intu cat fuget 1930
lucrare Ministerului si vi
schimbare of legi bozampore

Domnule

D. M. A. S. I.
ARHIVA
Colecția CH
nr. 118 110

Ministru,

In legătură cu adresa D-Voastră No. 1326 a.c. și dorind in primăvară a pune in lucrare repararea bisericii din Baia de Criș, ne rugăm ca in vederea bugetului restrâns de care dispunem pentru acele lucrări și pentru a putea răspunde pe deplin așteptărilor D-Voastre in ce privește repararea.

Vă rugăm ca să binevoiți a dispune un ingineur pentru pregătirea planului și devizului din chestiune și care va compune aceste in vederile e-nunțate.

L u g o j, din ședința Consistorială ținută la 11 Decembrie 1929.-

8.1.1930
La Onor. Comisia
Mon. Istorie
G. J. I. I. I.
Către

V. I. I. I.
p. episcopul Lugojului.

16 Jan. 1930
De oare Parohia, conform instructiunilor date de
C. M. Ist. nu a întocmit devizul, sunt de pînă să se delege
D. Arh. Popescu, cu cunoaște chestiunea, ca să întocmească
devizul necesar.

DIRECȚIUNEA CONTRA
Nr. 23.008
ANUL 1929 LUNA XII ZIUA 17

Arh. Maria Teodoru

Direcțiunea Cultului ortodox
Nr. 16.569
1929 Luna XII Ziua 17

St. P.

Primită la 20. XII. 1929
guc

Către: Onoratul Minister al

C u l t e l o r și A r t e l o r

/secția Monumentelor Istorice/

/secția unită/

B U C U R E S T I.

30.
29 Jan.

Onu. I. A. Popescu.

21-930.

Vă transmit în copie
adresa Episcopiei Lugoj Nr. 3364/929
bucurându-se a interceda și întocmi
actele de reparatiuni necesare
a se executa la Crs. din Baia
de Crip. -

P. ~~...~~ S. Con.

30.
25 Jan.

Episcopie Lugoj

Ca urmare la adresa P. G. V.
Nr. 3364/929 avem onoare a vă
face cunoscut că am delegat pe

EPISCOPIA LUGOJULUI

MINISTERUL INSTRUCTIUNII SI CULTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
Nr. 00507 * 15 MAI 1930
REGISTRATURA

2-1-930.
Comisiunea Monumentelor Istorice
TEHNICUL: Nr. 299/17292

Nr. 1147/1930.

La Comisiunea cu referatul
Direcției tehnice

MINISTERUL INSTRUCTIUNII PUBLICE SI AL CULTELOR
Nr. 006936 DIN 14 MAI 1930 *
REGISTRATURA GENERALA

Secretariatul General
Domnule *Stăniștru*
Intrare Nr. 2332 din 14/5/30

La Com. Mon.
14/5/30

Referindu-ne la adresa Dvoastră No. 30 din 25 ianuarie, cu onoare Vă notificăm, că Dl. arhitect I. A. Popescu, trimis de D-Voastre spre a compune planurile și devizul de reparare a bisericii noastre din Baia de Criș, declarată de monument național, -nici până în ziua de azi, a esmis la fața locului. Cum însă mai ales turnul acestei biserici reclamă urgente reparări, din care cauză preotul nostru de acolo are neplăceri cu poporenii, Vă rugăm insistent să binevoiți a dispune de urgent compunerea planului de reparare, deoarece nici statul nu credem să aibă intenția ca monumentele naționale să se deterioreze din vre-o incurie sau pierdere din vedere. -

Toate acestea luându-le în considerare, preotul nostru este decis a mai aștepta 30 de zile. Dacă nici până atunci nu va fi îndrumat într-un sens oarecare, se va prinde de lucrări după indicațiile vreunui întreprinzător din localitate. -

L U G O J, sed. conzist. din 8 Maiu 1930. -

D. M. A. S. I.
ARH. A.
Colecția *CM*
nr. 118 f. 12

14 Mai 29 30
Intin. cot. dl. arh. Popescu cu
compunere nătră poveră a sa
adresa cerere la Comisia
reformată din Cluj sau dl.
arh. Wegner.

George Firea
vicar gen. episcopesc. -

Dr. - nou
Le are pa respunde
glu.

507. Auk. I. A. Popescu
9 Iunie

În numele
lucru și ne
răspunde cât mai
urgent posibil asupra
delegatului și pentru
bis. din Parochie
Cui, întru cât Episcop
lugoj ne cere a
asistență răspuns
hotărâre O. I. A. -
asupra rep. și
necesitate și execut
la bis. rus unite.

M. I. A.

unul întreprinzător din localitate...
într-un sens oarecare, se va prinde de lucrări după indicațiile vre-
cile mai astăzi 30 de zile. Dacă nici până atunci nu va fi îndrumat
Tocmai această înțelegere în considerare preotul nostru este de-
vot întru totul sau pierdere din vedere...
am să ajut întru totul ca monumentul național să nu deterioreze din
urcut compunerii planului de reparare, deoarece nici statul nu cre-
neblăci cu poporul. Va rămâne înstatent să pînă la a diapune de
reclama urcente reparării, din care cauză preotul nostru de acolo are
n. a. ramă la fața locului. Cum însă mai ales turnul acestei biserică
Baza de Cria, declarată de monument național. - nici până în ziua de azi
a compune planurile și devinul de reparare a bisericăi noastre din
re VA notificăm că D. arhitect I. A. Popescu, trimis de D-Voastră spre
Referindu-ne la adresa Dvoastră No. 30 din 28 ianuarie, cu onor-

LUGOJ, sed. consuet. din 8 Iunie 1930.-

nr. 118
117
Căpitanul
ARH.
D. M. A. I. A.

Episcopul
I. A. Popescu

Stu. Gh. Ite

Comisiunea Monumentelor Istorice

TEHNICUL: Nr. 391/1 Iulie

REFERAT.-

2-1-930

Relativ la biserica dela Baia de Criș pe care am vizitat-o și la timpul vizitei am referat deja, revin conform cerinței Comisiunii Monumentelor Istorice, reamintind cele referate atunci.-

1.- Biserica fără de interes arhitectural. Numai data fiind singurul argument ce o face să intre în sfera preocupărilor din Comisiunea Monumentelor Istorice - are totuși un pitoresc.-

2.- Reparațiile necesare sunt în mare parte repartizate la turnul bisericii. (Invelitoarea turnului) și șarpanta - mici reparații de zidărie .-

3.- Enoriași.- Parohia dispune de 51.000 lei, cari ar fi suficienți pentru reparațiile mai sus notate.-

Observații.- Fără ca monumentul să fie interesant arhitecturalmente, este totuși, absolut necesar a nu se permite remanierele în gustul zilei, pe care le intenționează preotul și comitetul parohial - și care ar fi: suprazidire a turnului învelirea lui cu tablă, schimbarea formei turnului, aceasta din considerente că, modificările făcute fără pricepere, ar lua unicul interes al monumentului pitorescul și n'ar câștiga nimic în schimb .-

1 Iulie 1930

ARHITECT

*D-arch. Popescu este
rugat a întocmi de urgență
reparațiile pe care parohia
ar fi autorizată să le execute
sau altfel să se dea seama
prin remaniere în gustul zilei
acest monument care trebuie
păstrat așa cum este*

I. A. Popescu
Le Comis.

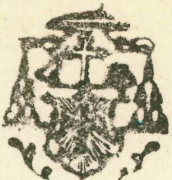
U. G. Ite

16 Iulie
Zoi. Adu J. A. Popescu

Da - facem cunoscut
ca sunteti delegat de
C. M. J. a intocmii
origul de lucrari
de care parohia ~~are~~
~~autorizata~~ se executa la
lis. Olu Bănu de Criș
deoarece altfel se va
obstaculiza prin renovări
in gustul zilei
acest monument care
trebuie păstrat așa
cum este. —

N. Koy

EPISCOPIA LUGOJULUI

Nr. 1523/1930.

Comisiunea Monumentelor Istorice
REGISTRATURA

Nr. 00743 * - 9 JUL 1930

REGISTRATURA

MINISTERUL INSTRUCTIUNII PUBLICE SI AL CULTELOR

Nr. 091353 DIN - 8 JUL 1930 *

REGISTRATURA GENERALA

9. Jul 1930
Comisiunea monumentelor Istorice

Direcția tehnică 9.07
18.00

2-1-830

Domnule Ministru,

D. M. I.
Colecția CMI
nr. 118 14

Cu data de 8 Mai a.c. și sub No. 1147/1930, V'am cerut trimite-
rea Dlui arhitect I.A. Popescu, la parohia noastră Baia de Cris, pentru
compunerea planului de reparare a bisericii noastre de acolo, declara-
tă monument național. Dl. arhitect, deși ne-ați avizat încă din 25 Ian.
a.c. că va veni, nici până în ziua de azi n, a sosit la fața locului.
Lucrările de reparare sunt însă atât de urgente, încât a le amana ar
însemna a destina biserica ruinării. Preotul nostru din loc ne încunoș-
tă, că nici vorbă nu poate fi de așteptare, ci neprimind îndrumări
va începe lucrările la data de 15 Iulie a.c. după indicațiile vreunui
arhitect localnic.-

Vă aducem cu onoare la cunoștință această deciziune luată de si-
la și Vă rugăm să binevoiți a dispune, ca arhitectul Dv. să se deplaseze
la Baia de Cris și să compună planul pentru reparările atât de inzi-
stent reclamate de preotul și de poporenii nostri.-

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre
considerațiuni.

L U G O J, din ședința conzistorială ținută la 28 Iunie 1930.

Ministerul Instrucțiunii Publice
și al Cultelor
Direcțiunea Artelor
Intrarea Nr. 1489
1930 Iunie VII Zira 9

Genge Firea
vicar gen. episcopesc.-

On. Minister al Instrucțiunii Publice și al Cultelor,
/Comisiunea monumentelor istorice/.

București.

Ph 3.
28 Iul.

Aut. J. A. Popescu

Înțelegând rugat cu
încredințare a ne înainta
de urgență de către
Rep. de unirea a se
executa lis. Lui Baia
de Cris cu a cărei întocmire
ati fost delegat
prin adunarea noastră
anterioară, întrucât
Episcopia Lugoj
nu-l cere ^{caut de cunosc} ~~înainta~~
și ~~muta~~ fiind la
sfârșit de Iulie.

R. J. C.

